

Protokoll 8/2024

fört vid Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 26 september 2024 kl. 18:00-20:00,
Hägerstensåsens medborgarhus, Riksdalervägen 2

Ledamöter

Sara Grolander (MP) Ordförande
Johan Nilsson (M) 1:e vice ordförande
Andrea Törnестam (S) 2:e vice ordförande
Eva Fagerhem (S)
Åsa Eriksson (S)
Max Otterman (S)
Maria Ljuslin (V)
Anette Hellström (M)
Torbjörn Erbe (M)
Runar Finnman (SD)
Inger Swahn (L)
Henrik Falk (C)
Kiyana Hakimi (S) ersätter Malte Sigemalm (S)

Ersättare

Pontus Thorén (S)
Elisabet Näslund (S)
Erik Hedlund (S)
Yusra Imsheiel (V) §§1-2
Lotta Vilde Wahl (V)
Gunilla Lindgren (MP)
Alexandra Zadig (M)
Henrik Åkerlund (SD)
Shahin Soltan (C)
Lolita Lovén Johnsen (KD)

Övriga närvarande

Lee Orberson Stadsdelsdirektör
Camilla Höglund Nämndsekreterare
Lars Wennberg Avdelningschef §§3-20
Yvonne Kokkola Avdelningschef
Veronica Östlin Avdelningschef §§3-20
Eva Alama Avdelningschef §§3-20
Alex Baena Avdelningschef §§3-20
Mette Sundqvist Avdelningschef §§3-20
Piero Cima Personalföreträdare §§3-20

Justerare

Sara Grolander (MP), Johan Nilsson (M)

Datum för justering

2024-09-30

Paragraf §§1-20

Sekreterare Camilla Höglund

§ 1

Val av justerare och dag för justering

Fastställande av dagordning

Sara Grolander (MP) öppnade sammanträdet.

Sara Grolander (MP) och Johan Nilsson (M) utsågs att justera dagens protokoll. Justering sker 30 september 2024.

Dagordningen godkändes.

Mötet ajournerades klockan 18.01–19.10 för infonämnd med temat Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete samt allmänhetens frågestund som började klockan 19.00.

§ 2

Anmälan av sociala delegationens protokoll

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Ärendet

Protokoll från sammanträden 2, 5 och 19 september 2024 i sociala delegationen anmäldes.

§ 3**Inkomna medborgarförslag**

Sammanställning med förslag om hantering

HÄ 2024/493

Beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd överlämnar medborgarförslaget om att rusta upp basketkorgen som finns i Viktoriaparken, dnr HÄ 2024/484 till förvaltningen för beredning.
2. Nämnden överlämnar medborgarförslag om utegym i Herrängsskogen, dnr HÄ 2024/2024/488 till förvaltningen för beredning.
3. Nämnden uppdrar till förvaltningen att svara på medborgarförslag om gångväg till Mälarhöjdens skola, dnr HÄ 2024/486.
4. Nämnden översänder medborgarförslaget om att plantera träd vid Hägerstensvägen dnr HÄ 2024/485 till trafikinämnden.
5. Nämnden översänder medborgarförslag om trafikskyltar i Gröndal dnr HÄ 2024/502 till trafikinämnden.

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag till nämnden inkomna under perioden 12 augusti till 6 september 2024. Förvaltningen föreslår förslag till beslut om medborgarförslagen ska beredas av förvaltningen, uppdras till förvaltningen att besvara förslagsställaren direkt eller att översändas till annan ansvarig nämnd.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/493-6 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Inkomna medborgarförslag
- HÄ 2024/493-4 01 484 MBF rusta upp basketkorgen i Viktoriaparken
- HÄ 2024/493-3 02 488 MBF utegym i Herrängsskogen
- HÄ 2024/493-1 04 485 MBF Plantera träd vid Hägerstensvägen

- HÄ 2024/493-2 05 502 MBF trafikskyltar i Gröndal
- HÄ 2024/493-5 03 486 MBF gångväg till Mälarhöjdens skola

§ 4**Anlägga en fristående cykel- och barnvagnsramp i
Västertorp**

Svar på medborgarförslag

HÄ 2024/175

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på medborgarförslaget.

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslaget innehåller önskemål från en medborgare att anlägga en fristående cykel- och barnvagnsramp från en parkväg upp till Hägerstenåsens tunnelbanestation. Idag behöver personer med nedsatt funktion gå en omväg. Medborgarförslaget innehåller skissförslag på rampens utformning. Förvaltningen konstaterar att förslaget är tekniskt komplicerat att genomföra. Istället har förvaltningen utrett möjligheten att anordna en metallramp. Befintlig trappa är dock för smal för en ramp. När det finns utrymme i förvaltningens investeringsbudget planerar förvaltningen att rusta upp trappan och komplettera med en cykel- och barnvagnsramp.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/175-6 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Anlägga fristående cykel- och barnvagnsramp i Västertorp
- HÄ 2024/175-2 Medborgarförslag - Ny tillgänglig ramp i Västertorp

§ 5 Tertialrapport 2 för 2024

HÄ 2024/395

Beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förslaget till tertialrapport 2 för 2024 med helårsprognos och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden begär hos kommunstyrelsen budgetjustering om 1,5 mnkr för kommunalt bostadsbidrag i enlighet med vad som redovisas i ärendet.
3. Nämnden ansöker om budgetjustering avseende kapitalkostnader med 2,8 mnkr i enlighet med ärendet.
4. Nämnden ansöker om budgetjustering för investeringar i maskiner och inventarier om 0,7 mnkr i enlighet med ärendet.
5. Nämnden ansöker om budgetjustering för klimatinvesteringsmedel om 0,3 mnkr i enlighet med ärendet.
6. Nämnden fastställer omslutningsförändringar om 9,8 mnkr i enlighet med vad som redovisas i ärendet och anmäler detta till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen bedömer att samtliga av kommunfullmäktiges tolv mål för stadsdelsnämndens verksamhetsområden kommer att uppnås helt under året. Merparten av indikatorerna bedöms uppnås liksom samtliga av nämndens mål. Såväl före som efter resultatöverföringar redovisas ingen avvikelse mot budget.

Förslag till beslut

Sara Grolander (MP), Andrea Törnестam m.fl. (S) och Maria Ljuslin (V) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Johan Nilsson m.fl. (M), Inger Swahn (L) och Henrik Falk (C) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Runar Finnman (SD) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden

skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Johan Nilsson m.fl. (M), Inger Swahn (L) och Henrik Falk (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anföra

Arbetet i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd ska ta sin utgångspunkt i Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas gemensamma vision för Stockholms framtid: En modern, frihetlig, trygg, hållbar, tillåtande och framtidsinriktad stad, med en mångfald av människor, företag och föreningar. Vi bejakar stadens styrkor och särart, och framförallt tror vi passionerat på stockholmarnas potential och möjligheter att var och en och tillsammans forma sina egen framtid och förverkliga sina drömmar.

I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademien och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Vi tror på stockholmarnas förmåga och rätt att bestämma över sina egna liv och därför är det också viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget och både vill och kan bygga sig en bättre framtid. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Vi står på stockholmarnas sida och har en tydlig målsättning med vår politik, att lösa de problem som stockholmarna upplever. Det är inte ett löfte om att politiken kan lösa alla problem. Men det är ett löfte om att vi ska lösa de problem som bara kan lösas genom politiska beslut. Vi ska värna och utveckla Stockholm och ta tillvara på dess unika karaktär och skönhet. När staden utvecklas ska det göras med samförstånd med de som bor här.

Vi accepterar aldrig att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar målmedvetet för ökad frihet genom kraftfulla

insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Ordning och reda i stadens ekonomi är en förutsättning för att alla verksamheter i staden ska fungera. Service och omsorg till stockholmarna är utgångspunkten i stadsdelsnämndernas verksamheter, oavsett som den handlar om förskola, äldreomsorg, stadsmiljöarbete eller någon annan fråga som stadsdelsnämnderna tar beslut om. I Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lämnade vi över ett ackumulerat överskott i form av resultatfonder. Den rödgröna majoriteten ianspråk tog en stor del av dessa under förra året, och prognostiserar nu även för att ta ytterligare tre miljoner för att rädda resultatet i år.

I tertialrapporten visas ett stort underskott för individ- och familjeomsorg. Även om förvaltningen prognostiserar ett årsresultat i balans för nämnden som helhet, är det vår uppfattning att underskottet inom individ- och familjeomsorg blockerar andra satsningar då det ekonomiska utrymme som finns på andra håll behöver användas till att täcka individ- och familjeomsorgens underskott. Att individ- och familjeomsorg redovisar underskott är ingen ny fråga – så har skett i flera år, även när vi hade den politiska majoriteten. Påminnas ska dock att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vid ett flertal tillfällen då sa sig vara ”bekymrade” över den lagda budgeten och därför utlovade ett större budgetutrymme vid ett eventuellt maktskifte. Detta har vi inte sett röken av.

Ett verksamhetsområde som vi anser bör prioriteras än högre är trygghet. Den rödgröna majoriteten har skurit ner väsentligt på stadens ordningsvakter, vilket påverkar Hägersten-Älvsjö mycket negativt. Den senaste medborgarundersökningen visar att tryggheten sjunkit något i vår stadsdel det senaste året, t.ex. känner sig 76 % trygga i parker och grönområden (en minskning med tre procentenheter) och 63 % känner sig trygga när de går hem på kvällen (en minskning med fem procentenheter). Att göra neddragningar på något så uppskattat som stadens ordningsvakter anser vi för tidigt mot bakgrund av dessa resultat i medborgarundersökningen.

Vidare anser vi att stadsdelens mötesplatser för unga (’fritidsgårdar’) ska ha mer generösa öppettider. Att inte ha öppet på helger varken i Fruängen eller Älvsjö är en felprioritering.

Vänsterpartiet beklagar sig i sitt valprogram för 2022 att förskolan har för stora barngrupper. Trots detta har man inte i politisk majoritet lyckats minska barngruppernas storlek, och avviker väsentligt från det uppsatta målet om 15 barn per grupp."

Ersättaryttrande

Lolita Lovén Johnsen (KD) instämde med sitt ersättaryttrande i förslaget till beslut och reservation från (M), (L) och (C).

Reservation

Runar Finnman (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

”1 Sverigedemokraterna yrkar avslag till förvaltningens förslag till beslut.

2 Därutöver vill vi anföra följande:

Tertialrapport 2 för 2024, har presenterats från förvaltningen och Sverigedemokraterna anser att det finns delvis positiva inslag i rapporten utifrån olika verksamhetsområden. Sverigedemokraterna har presenterat en egen budget i kommunfullmäktige som vi hänvisar till för närmare redogörelse.

Vi ser dock att det är fortsatt oroväckande avseende problemen inom socialtjänsten där antalet ärenden tenderar att öka och kan bidra till en mycket ogynnsam arbetsmiljö för berörd personal.

Vi vill framgent lyfta problemen med bristande kunskaper i svenska inom förskole respektive äldreomsorgen där vi dock ser det som positivt gällande de insatser som förvaltningen presenterar och vår förhoppning är att de kan fungera på ett bra sätt för att komma tillrätta med problemen vilket också är viktigt för att kunna upprätthålla en god kompetensförsörjning.

Vi ser det som mycket betydelsefullt att förvaltningen lyfter problemen med välfärdsbrott bland berörda verksamheter och aviserar insatser avseende felaktiga utbetalningar vilket är ett problem som fått fäste och tenderar att öka desto mer. Sverigedemokraterna menar att detta är betydelsefullt för att upprätthålla en god ekonomisk hållning bland berörda verksamheter."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/395-5 (Godkänd) Tjänsteutlåtande Tertialrapport 2 för 2024
- HÄ 2024/395-2 Bilaga 1 Underlag till Förskolerapport 2024 Hägersten-Älvsjö
- HÄ 2024/395-4 Bilaga 2 Fysisk parkleksplan Hägersten-Älvsjö

- HÄ 2024/395-1 Bilaga 3 Utfasning av fossila bränslen i stadsmiljö

§ 6**Konkreta och direkta trygghetsskapande åtgärder**

Svar på skrivelse från (M), (L), (C) och (SD)

HÄ 2024/295

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen från (M), (L), (C) och (SD).

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen lägger stor vikt vid det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Förvaltningen använder sig av de konkreta och direkta åtgärder som förvaltningen har rådighet över och ser hela tiden över hur de kan utvecklas. I samverkan med övriga aktörer prioriteras arbetet med hur åtgärderna ska riktas för att på ett så effektivt sätt som möjligt för att motverka droghandel, gängkriminalitet och rekrytering. Förvaltningen beskriver de viktigaste konkreta insatser som har genomförts under 2024. Till det kommer det löpande arbete som ständigt pågår och som ligger till grund för förvaltningens uppdrag.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/295-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Konkreta och direkta trygghetsskapande åtgärder i Hägersten-Älvsjö
- HÄ 2024/295-1 Skrivelse om Konkreta och direkta trygghetsskapande åtgärder
- HÄ 2024/295-3 Bilaga Konkreta och direkta trygghetsskapande åtgärder i Hägersten-Älvsjö
- HÄ 2024/295-4 Hägersten-Älvsjö Broschyr Sommar 2024

§ 7**Om möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter**

Svar på skrivelse från (SD)

HÄ 2024/194

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen från Sverigedemokraterna.

Sammanfattning av ärendet

I en skrivelse från Runar Finnman (SD) ställs frågor om problematiken kring möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter. Förvaltningen ser allvarligt på risken för missbruk av anställning och har en noggrann rekryteringsprocess och arbetar kontinuerligt utifrån gällande lagstiftning med olika former av kontroller i verksamheten för motverka möjliggörare för kriminella nätverk inom förvaltningens verksamheter.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/194-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Om möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamhet
- HÄ 2024/194-1 Om möjliggörare för kriminella nätverk inom kommunens verksamheter - skrivelse från (SD)

§ 8**Stockholms stads program för stöd till anhöriga**

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/433

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Stockholms stads program för stöd till anhöriga har under 2024 reviderats och förslag till nytt program för socialtjänstens verksamheter har tagits fram. Förvaltningen är positiv till det framtagna förslaget till programmet för stöd till anhöriga. Förvaltningen lämnar synpunkter på att stadsdelsnämndernas basutbud behöver kompletteras med stödsamtal för att inte riskera att urholka anhörigstödet.

Förslag till beslut

Sara Grolander (MP), Andrea Törnестam m.fl. (S), Maria Ljuslin (V), Runar Finnman (SD) och Inger Swahn (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Johan Nilsson m.fl. (M) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Henrik Falk (C) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Johan Nilsson m.fl. (M) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"1. Att delvis godkänna förslaget till beslut.

2. Att utreda och implementera en central, oberoende kanal för

anhöriga att framföra synpunkter och klagomål.

3. Att därutöver anföra följande.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga har reviderats och förslag på nytt program har tagits fram. Nya anhöriggrupper har definierats såsom barn t.ex. vilket är bra, då dessa bör hanteras efter sina behov. Det framkommer att det finns fortsatta utmaningar med likvärdigheten i stadsdelsförvaltningarna. Samverkan är en framgångsfaktor.

Moderaterna har efterfrågat en central oberoende instans för anhöriga för att kunna få hjälp vid klagomål och för att stödja och lämna synpunkter. Detta då det är svårt för anhöriga att veta var man ska vända sig. Detta rimmar väl med vad Sweco skriver i sin utvärdering. Anhörigstödet har utvecklats men programmet saknar en sammanhållen strategi för uppföljning och utvärdering. Detta kan bidra till mer effektivare och likvärdiga stödinsatser i hela staden samt en kunskapsbank med förbättringsområden."

Reservation

Henrik Falk (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

”1 Att delvis bifalla förvaltningens tjänsteutlåtande

2 Att Stockholms stads program för stöd till anhöriga kompletteras med vad som anförs nedan

3 Att därutöver anföra följande

Centerpartiet välkomnar revideringen av Stockholms stads program för stöd till anhöriga, ett viktigt program som vi tillsammans med våra allianskollegor tog fram under föregående mandatperiod.

Nästan var femte person i vuxen ålder – oftast en kvinna – vårdar, hjälper eller stödjer en närstående med hälsoproblem eller funktionsnedsättningar. Dessa vårdare är hjältar som ofta arbetar i det tysta, helt utan att få den uppskattning och det stöd de förtjänar. Att balansera ansvaret att vårda en anhörig med andra åtaganden såsom arbete, familj och personliga behov kan fånga vara en nästintill omöjlig uppgift. Som anhörig ställs man inför fysiska, psykiska och ekonomiska påfrestningar som kan ha en negativ inverkan på den egna hälsan och välbefinnandet.

Vi vill särskilt betona att det basutbud som föreslås i programmet är just ett basalt utbud som varje stadsdelsnämnd skall erbjuda. Det finns ingenting som hindrar från att erbjuda mer stöd därutöver,

samtidigt som det är av stor vikt att säkerställa jämlikhet över hela staden. Centerpartiet välkomnar lokalt engagemang i frågan om anhörigstöd men vill särskilt trycka på vikten av att goda exempel sprids över stadsdelsgränserna och kommer till gagn för fler.

Vi ställer oss positiv till att förvaltningen föreslår att de vägledande samtalen till anhöriga ska kompletteras med stödjande samtal. Precis som skrivs i tjänsteutlåtandet så skiljer sig vägledande samtal från stödjande, där det sistnämnda ger mer utrymme för att se, lyssna och bekräfta den anhöriga.

Det mesta talar för att äldreomsorgen, av demografiska skäl, kommer att bli hårt ansträngd framöver. Detta kommer i sin tur sätta extra press på anhöriga. Samtidigt vet vi att anhöriga till funktionsnedsatta redan idag tar ett särskilt stort ansvar. Det är därför av stor vikt att särskilt tydliggöra att anhöriga utgör en frivillig insats och att staden bör ha en generös hållning för avlastning och stöd till anhöriga."

Ersättaryttrande

Lolita Lovén Johnsen (KD) anmälde ett ersättaryttrande.

"Kristdemokraterna ser det som positivt att Stockholms stad väljer att utöka definitionen av anhöriga jämfört mot statens definition av anhöriga i den nationella anhörigstrategin från 2022 – som enbart gäller anhöriga kopplat till hälsosjukvården. Samhällets utmaningar har förändrats och eskalerats sedan den senaste strategin för anhörigstöd antogs av den dåvarande grönblå majoriteten. Framförallt gällande gängkriminalitet och antalet stockholmare som genom att vara anhörig drabbas av oro, dödligt våld och förluster av anhöriga. Socialtjänstens kompetens att möta denna grupp behöver stärkas och strategin behöver kompletteras med ett tydligare svar på hur anhöriga till personer i den gängkriminella miljön ska stöttas.

Vi kristdemokrater ser också ett behov av att stadens revidering av strategin för stöd till anhöriga ska syfta till att förenkla informationskanaler och kontaktvägar gentemot de som är anhöriga. Det ska vara lätt som anhörig i en utsatt position att få information och komma i kontakt med staden. Gärna genom 'Anhörig direkt' som en enklare variant av 'Äldre direkt'."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/433-3 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Stockholms stads program för stöd till anhöriga
- HÄ 2024/433-1 Remissbrev - Stockholms stads program för stöd till anhöriga

- HÄ 2024/433-1.1 Remissunderlag - Stockholms stads program för stöd till anhöriga (tjut)
- HÄ 2024/433-1.2 Bilaga 1 - Förslag till program för stöd till anhöriga
- HÄ 2024/433-1.3 Bilaga 2 - Stockholms stads program för stöd till anhöriga
- HÄ 2024/433-1.4 Bilaga 3 - Rapport Utvärdering av Stockholm stads anhörigprogram 2021-2024
- HÄ 2024/433-2 Pensionärsrådets synpunkter på Stockholms stads program för stöd till anhöriga

§ 9**Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna**

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/427

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Stockholm stad har haft fyra program för de mänskliga rättigheterna och tar nu ett helhetsgrepp och samlar stadens arbete med mänskliga rättigheter i ett program (MR-programmet). Programmet ersätter programmen för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, program för barns rättigheter och inflytande, program för ett jämställt Stockholm samt strategi för romsk inkludering. Programmets mål är att staden ska vara öppen, jämlik och jämställd, fri från alla former av diskriminering och rasism.

Förvaltningen välkomnar att staden samlar sitt arbete kring mänskliga rättigheter i ett program och att programmet ger en mer utförlig beskrivning av hur stadens nämnder och bolag ska arbeta med programmets intentioner.

Förslag till beslut

Sara Grolander (MP), Andrea Törnестam m.fl. (S), Maria Ljuslin (V), Johan Nilsson m.fl. (M), Runar Finnman (SD) och Inger Swahn (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Henrik Falk (C) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Henrik Falk (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"1 Att delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

2 Att Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna kompletteras med vad som anförs nedan.

3 Att därutöver anföra följande

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. För Centerpartiet är rätten till självbestämmande central; alla stockholmare ska ha rätt att bestämma över sitt eget liv och sin egen framtid, fria från kränkningar, diskriminering och rasism.

Vi välkomnar initiativet med ett sammanhållet program för de mänskliga rättigheterna i Stockholm. Däremot ser Centerpartiet att programmet saknar de tydliga ansvarsstrukturer som är nödvändiga för att säkerställa effektiv implementering och uppföljning.

Centerpartiet ser bostäder som en central mänsklig rättighet. Programmet för mänskliga rättigheter nämner bostad som en grundläggande rättighet men saknar helt resonemang, åtgärder eller strategier riktade mot att förbättra den dysfunktionella bostadssituationen i Stockholm. Denna brist är allvarlig och undergräver programmets trovärdighet.

Stockholms bostadsmarknad i sin nuvarande form gynnar de som redan är etablerade på den, och stänger samtidigt effektivt ute många från att ta sig in. De som står långt fram i bostadskön har oftast redan en tryggad boendesituation. Samtidigt bor många unga vuxna fortfarande hemma, ensamstående föräldrar med barn tvingas flytta runt på osäkra andra- och tredjehandskontrakt och personer med samhällsbärande yrken inte kan ta emot jobb i Stockholm.

Centerpartiet har därför föreslagit att alla bostäder i allmännyttan ska fördelas efter behov, inte efter antal år i bostadskön. Vi måste även tillgängliggöra socialt hållbara bostäder för hushåll med begränsade ekonomiska resurser. Har man inte en trygg boendesituation blir det ytterst svårt att tillgodogöra sig övriga mänskliga rättigheter som utbildning, arbete, hälsa, privatliv, vila och fritid.

Ett program för de mänskliga rättigheterna som inte gör minsta ansats till att skapa en tryggare och mer rättvis boendesituation är i grunden bristfälligt och behöver omvärderas för att uppfylla sitt syfte. Centerpartiet i Stockholm är redo att leda denna förändring

för att säkerställa att alla stockholmare kan leva ett fritt, värdigt och tryggt liv."

Ersätтарыttrande

Lolita Lovén Johnsen (KD) anmälde ett ersätтарыttrande.

"Att delvis godkänna förslag till beslut

Att komplettera program för de mänskliga rättigheterna i enlighet med vad som anförs nedan

Att därutöver anföra följande.

En av den kristdemokratiska ideologins kärnpunkter är det unika, okränkbara och universella människovärdet. Rätten till sitt liv, sin frihet, ägande, religions- och yttrandefrihet är grundläggande exempel på rättigheter som vi menar knyter an till människovärdet. Vår uppgift som politiker är att respektera och främja dessa rättigheter i vårt arbete.

Ur ett lokalt perspektiv handlar det framförallt om att säkerställa våra medborgares rätt att vara sig själva, delta i samhället och demokratin samt förverkliga sina drömmar fritt från våld, hot och hat. Vi välkomnar därför ambitionen att öka förståelsen för dessa rättigheter inom stadens organisation och att brister i dessa rättigheter, oaktat målgrupp ska kartläggas. Vi instämmer i att arbetssätt och metoder ska tas fram för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter, men efterfrågar ett större fokus på orsaksanalyser. För att insatser och arbetssätt ska bli så ändamålsenliga och effektiva som möjligt krävs fokus på orsaksanalyser kopplat till de identifierade utmaningarna, inte bara identifiering och kartläggning.

Vi noterar att vänsterstyret väljer att lägga vikt vid nya faktorer såsom klimaträttvisa och normkritik. I en tid där nationella minoriteter undviker att röra sig utomhus under politiska demonstrationer, hbtq-individer möter hot och hat i vissa stadsdelar och kvinnors frihet begränsas av otrygghet så får inte de första stegen i människans behovstrappa stryka på foten för intersektionella maktteorier utifrån klimaträttvisa och normfientlighet.

Avslutningsvis noterar vi att styret väljer att inte markera stadens viktiga arbete mot antisemitism i de handlingsplaner som följer MR-programmet, utan att det arbetet klumpas samman med rasism. Vi finner det anmärkningsvärt, att vissa nationella minoritetsgrupper markeras medan andra inte gör det. Inte minst

mot bakgrund av den senaste tidens negativa utveckling för Sveriges judar och deras mänskliga rättigheter."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/427-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna
- HÄ 2024/427-1 Remissbrev - Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna
- HÄ 2024/427-1.1 Remissunderlag 2 - Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (SLK tjut)
- HÄ 2024/427-1.2 Remissunderlag 2 Bilaga 1 - Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

§ 10**Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden
gällande ensamkommande barn och unga**

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/421

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar är tolv år gamla och behöver aktualiseras så att de överensstämmer med aktuellt regelverk. Förslaget till nya riktlinjer innehåller tydligare hänvisningar till föreskrifter, allmänna råd och handböcker för att vägleda till fördjupad information. En ny socialtjänstlag kommer att träda i kraft i juli 2025. Förvaltningen bedömer inte att den nya lagen kommer påverka handlägningsprocessen gällande målgruppen ensamkommande barn och unga. Däremot kommer lagparagrafer att ändras och kapitel få nya beteckningar, vilket medför justeringar i förslaget under 2025. Förvaltningen bedömer att riktlinjerna och handlägningsprocessen är tydlig och lätt att följa men att en del synpunkter finns och bör tas i beaktande.

Förslag till beslut

Sara Grolander (MP), Andrea Törnестam m.fl. (S), Maria Ljuslin (V), Johan Nilsson m.fl. (M), Runar Finnman (SD) och Inger Swahn (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Henrik Falk (C) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Henrik Falk (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"1 Att delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

2 Att riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga kompletteras med vad som anförs nedan.

3 Att därutöver anföra följande.

Vi välkomnar de reviderade riktlinjerna som bättre svarar upp mot nuvarande lagar och rekommendationer i syfte att säkerställa en rättssäker och rättvis handläggning över hela staden. Samtidigt saknar vi tydlighet kring vikten av att snabbt möjliggöra för den unge att lära sig det svenska språket, en ovärderlig nyckel för att integreras i samhället.

Det finns idag en stor grupp elever som har mycket låga kunskaper i svenska språket och som får svårt att hänga med i skolarbetet. När ensamkommande barn och unga kommer till staden bör det skyndsamt göras en bedömning gällande individens språkkunskaper och därefter sättas in den språkträning som behövs för att personen ska ha en ärlig chans att klara av skolan. Modersmålet är en fortsatt viktig resurs i arbetet med elevers språk- och kunskapsutveckling där utvecklingen ska ske i samverkan med övriga ämnen."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/421-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Riktlinjer ensamkommande
- HÄ 2024/421-1 Remissbrev - Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga
- HÄ 2024/421-1.1 Remissunderlag 1 - Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga
- HÄ 2024/421-1.2 Remissunderlag 2 - Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och unga

§ 11

Bättre förutsättningar för elsparkcyklar - motion från (M)

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/325

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

I en motion föreslår Dennis Wedin (M) att företag som hyr ut elsparkcyklar ska få längre tillstånd, och att stadens regelverk för elsparkcyklar ska jämföras med reglerna för cyklar. Förvaltningen beskriver att den tidigare situationen med många felparkerade elsparkcyklar har förbättrats avsevärt, och har i övrigt inga synpunkter på förslagen.

Förslag till beslut

Sara Grolander (MP), Andrea Törnестam m.fl. (S), Maria Ljuslin (V) och Inger Swahn (L) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Johan Nilsson m.fl. (M) med instämmande av Runar Finnman (SD) och Henrik Falk (C) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Johan Nilsson m.fl. (M), Runar Finnman (SD) och Henrik Falk (C) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"1 Att tillstyrka motionen.

2. Att därutöver anföra:

Det ska vara enkelt att ta sig fram i Stockholm – inte minst på klimatsmarta och yteffektiva sätt. Mikromobiliteten fyller därför en

viktig roll i stockholmstrafiken och är dessutom mycket uppskattad av många användare. Det är av yttersta vikt att politiken bidrar till att underlätta för företagen att anpassa sig till och trivas i stadens och trafikens miljö.

Moderaterna välkomnar de förbättringar som kommit till vad gäller långsiktighet och förutsägbarhet för aktörerna med anledning av trafiknämndens beslut från 23 maj tidigare i år. Moderaterna står bakom vad bland andra Trafikkontoret skriver om att öka säkerheten på gågator och torg där det rör sig mycket gångtrafikanter.

Men vi tror att det finns mer att göra, exempelvis vad gäller att se till att också privata elsparkcyklar och cyklister uppfyller dessa krav. Det kan handla om tydligare skyltning eller på vissa platser även gupp eller markeringar. Dessutom ser vi ett växande behov av att bättre skyltning vid övergångsställen över cykelbanor där många fotgängare upplever det osäkert att korsa i inte minst rusningstrafik."

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/325-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Motion Elsparkcyklar
- HÄ 2024/325-1 Remissbrev Bättre förutsättningar för elsparkcyklar - motion från (M)
- HÄ 2024/325-1.1 Motion om bättre förutsättningar för elsparkcyklar

§ 12

Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO – motion från (L)

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/414

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet avser en motion från Jan Jönsson och Anne-Lie Elfvén (båda L) om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden Treatment Foster Care Oregon (TFCO). Förvaltningen ställer sig positiv till vissa delar i motionen och lyfter förutsättningar kring dess förslag.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/414-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO - motion från (L)
- HÄ 2024/414-1 Remissbrev - Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO
- HÄ 2024/414-1.1 Motion om att Stockholm ska gå före med införandet av metoden TFCO

§ 13**Utveckla de skolsociala teamen - motion från (L)**

Yttrande till kommunstyrelsen

HÄ 2024/337

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson (L) föreslår i en motion till fullmäktige att arbetsmodellen skolsociala team sprids till samtliga stadsdelar, och att rutiner utvecklas så att de skolsociala teamen får en tätare koppling till utredningsenheterna inom socialtjänstens myndighetsida. De vill även att teamen ska kunna arbeta bredare med mer än skolfrånvaro. Exempelvis kan det handla om beteenden som är svåra för skolor att hantera själva och skapar oro i lärandemiljön, så som kriminalitet och våldsamt beteende. Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till motionens förslag, men ifrågasätter delvis förslaget om att utvidga skolsociationernas uppdrag.

Beslutsgång

Ordföranden föreslog bifall till förvaltningens förslag och fann att nämnden ställde sig bakom det.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/337-2 (Godkänd - R 2) Tjänsteutlåtande Utveckla de skolsociala teamen motion från L
- HÄ 2024/337-1 Remissbrev - Utveckla de skolsociala teamen - motion från (L)
- HÄ 2024/337-1.1 Motion om att utveckla de skolsociala teamen

§ 14**Resultat från medborgarundersökningen 2024**

Resultat för Hägersten, Liljeholmen och Älvsjö

HÄ 2024/498

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger rapporten till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Årligen genomför Stockholms stad en medborgarundersökning som undersöker medborgarnas upplevelse av stadsmiljön. Enkätens 27 frågor rör renhållning, trygghet, kultur, trafik, idrott, demokrati samt en nyttillkommen fråga om förtroende för stadsdelsförvaltningen. Årets svarsfrekvens i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde har ökat till 46 procent från förra årets resultat på 44 procent. Det var 418 personer av 910 tillfrågade som svarade på undersökningen i stadsdelsområdet. Det innebär att den statistiska säkerheten är +/- 4,8 procentenheter.

Undersökningen visar en ökning av antalet invånare som är nöjda med parkskötsel och snöröjning. Likaså kan förvaltningen konstatera att medborgare är mer nöjda med trafiksäkerheten och kulturutbudet. Nöjdhet med möjligheten till idrott ligger kvar på snarlika nivåer som tidigare år. I staden som helhet ökar andelen invånare som upplever otrygghet, likaså i Hägersten-Älvsjö. Årets undersökning visar att fler medborgare känner sig delaktiga i beslutsprocesser, även om resultaten fortfarande är låga för staden generellt.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/498-4 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande Resultat från medborgarundersökningen 2024
- HÄ 2024/498-3 Medborgarundersökning HägerstenÄlvsjö sdo 2024
- HÄ 2024/498-2 Sammanfattning medborgarundersökningen 2024
- HÄ 2024/498-1 Staden totalt - Stockholms stad Medborgarundersökning 2024

§ 15
Protokoll från pensionärsrådet
HÄ 2024/7

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd har tagit del av pensionärsrådets synpunkter och lägger protokollet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/7-13 Protokoll från pensionärsrådet 18 september 2024

§ 16
Protokoll från förvaltningsgruppen
HÄ 2024/9

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger protokollet till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/9-14 Protokoll från förvaltningsgruppen 17 september 2024

§ 17
Anmälan av delegationsbeslut
HÄ 2024/11

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger sammanställningen av delegationsbeslut till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/11-15 Rapport över delegationsbeslut

§ 18

Anmälan av besvarade medborgarförslag

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Sammanfattning

Följande svar på medborgarförslag som besvarats av förvaltningen anmäldes.

Svar på medborgarförslag om ta tillvara-dag
Nämndbeslut 29 augusti 2024
Dnr HÄ 2024-472

Svar på medborgarförslag om slyrensning
Nämndbeslut 29 augusti 2024
Dnr HÄ 2024-471

Svar på medborgarförslag om utlåning av rullstolcyklar till personer
med funktionsnedsättning
Nämndbeslut 29 augusti 2024
Dnr HÄ 2024-430

§ 19**Anmälan av rapporter och diarieförda ärenden**

HÄ 2024/12

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd lägger anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

- HÄ 2024/12-21 Inkomna rapporter till nämnden
- HÄ 2024/12-20 Rapport över diarieförda ärenden 1 till 31 augusti 2024

§ 20 Nämndens frågor

Skrivelse om kriminella nätverk som kopplas till HVB-hem och familjehem

Runar Finnman (SD) lade fram en skrivelse om kriminella nätverk som kopplas till HVB-hem och familjehem och föreslog att nämnden skulle lämna den till förvaltningen för beredning. Dnr HÄ 2024/576

Beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd överlämnar skrivelsen till förvaltningen för beredning.

Dagarvode 12 december - verksamhetsplan och budget 2025

Förvaltningen bjuder in nämnden 12 december 2024 klockan 13.00 till 16.00 till seminarium om verksamhetsplan och budget för 2025.

Förslag till beslut

Ordförande Sara Grolander (MP) föreslog att nämnden skulle besluta om dagarvode för deltagandet vid informationen av verksamhetsplan och budget 2025.

Beslut

Nämnden beslutar om dagarvode för de ledamöter och ersättare som deltar vid seminariet den 12 december 2024 om verksamhetsplan och budget för 2025.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Johan Georg, Nilsson	2024-10-01
Sara Margareta, Grolander	2024-09-30